

SEINŲ VYSKUPO KONSTANTO IRENĖJAUS LUBENSKIO NEIŠSIŪSTAS RAŠTAS POPIEŽIUI PIJUI IX DĖL VIENUOLYNŲ UŽDARYMO

Parengė Algimantas Katilius

Rusijos imperatoriaus Aleksandro II 1864 m. spalio 27/lapkričio 8 d. įsakas dėl vienuolynų Lenkijos Karalystėje buvo viena iš 1863 m. sukilimo malšinimo represinių priemonių. Šiuo įsaku paremtos vadinamosios 1864-1866 m. „vienuolynų reformos“ svarbiausias tikslas - ne vienuolinio gyvenimo pertvarkymas ar atnaujinimas, bet realus sudarymas prielaidų visiškam vienuolynų uždarymui ir vienuolių panaikinimui Lenkijos Karalystėje¹.

Tai sukėlė rūpesčių Lenkijos Karalystės vyskupams, kurie ne kartą tarpusavyje susirašinėjo, kaip spręsti iškilusius klausimus. Vyskupai rūpinosi sunkiomis vienuolių gyvenimo sąlygomis po vienuolynų uždarymo. Valdžios institucijoms reiškė protestus dėl vienuolynų uždarinėjimo ir sprendė su vienuoliais susijusius juridinius klausimus. Be to, vyskupai rinko informaciją popiežiui apie vienuolinio gyvenimo padėtį savo vyskupijose. Šių pastangų išraiška ir yra toliau skelbiamas Seinų (Augustavo) vyskupijos vyskupo Konstanto Irenėjaus Lubenskio (Konstanty Ireneusz Łubieński) raštas popiežiui Pijui IX dėl vienuolynų padėties Seinų (Augustavo) vyskupijoje. Dokumentas saugomas Varšuvos senųjų aktų archyvo (AGAD) fonde *Centralne władze wyznaniowe Królestwa Polskiego* (CWW), Nr. 227. Bylos pavadinimas: „Susirašinėjimas su Romos Dvaru dėl Imperatoriaus įsako apie Romos katalikų vienuolynus įgyvendinimo“ (Переписка съ Римскимъ Дворомъ на счетъ приведения въ исполненье Высочайшая) о р.-католическихъ монастыряхъ). Byloje yra visų Lenkijos Karalystės vyskupų ir vyskupijų administratorių raštai popiežiui ir Varšuvos carinių valdininkų atsiliepimai apie raštuose pateikiamus duomenis. Kai kurie raštai net neišimti iš vokų, adresuotų popiežiui. Tai aiškiai rodo, kad Lenkijos Karalystės vyskupų raštai popiežiui nukeliavo tikrai iki Varšuvos.¹

¹ Plačiau žr.: P.Gach, *Kasaty zakonów na ziemiach Rzeczypospolitej i Śląska 1773-1914*, Lublin, 1984, p. 175-192.

Publikacijos įvade reikia plačiau paaiškinti, kaip civilinės valdžios pareigūnai atsakė į vysk. K.I.Lubenskiego išsakytus argumentus dėl vienuolynų padėties Seinų vyskupijoje. Taip pat svarbu apžvelgti valdininkų reakciją platesniu kontekstu - koks buvo priimtas sprendimas dėl visų Lenkijos Karalystės vyskupų organizuoto kreipimosi į Šventąjį Tėvą. Šių klausimų aptarimas yra svarbus apskritai Rusijos imperijos ir Šventojo Sosto XIX a. septintojo dešimtmečio vidurio santykių istorijoje, kurie pasibaigė 1866 m. Vatikano ir Rusijos imperijos diplomatinių santykių nutraukimu².

Lenkijos Karalystės vyskupijų hierarchai 1864 m. gruodžio mėn. ir 1865 m. sausio mėn. parengė prašymus (raštus) Šventajam Tėvui. Plocko vyskupo Vincento Chościako Popielio prašymas datuotas ankstyviausia data (1864 12 10*); dviem dienomis vėliau (gruodžio 12 d.) savo raštą išsiuntė Varšuvos arkivyskupijos administratorius vyskupas nominatas Povilas Rzewuskis. 1864 m. gruodžio mėn. raštus parašė Palenkės vyskupas Benjamins Szymański (gruodžio 23) ir Sandomiežo vyskupas Juzefas Juszynski (gruodžio 30). 1865 m. sausio mėnesį raštus išsiuntė Kelcų-Krokuvos vyskupijos administratorius Motiejus Majerczakas (sausio 2), Liublino vyskupijos administratorius Kazimieras Sosnovvskis (sausio 7/19), Seinų vyskupas K.I. Lubenski (sausio 25 d.) ir Kujavijos-Kališo vyskupas M.J.Marszewski (sausio 14/26). Raštai rašyti lotynų kalba ir kartu pateikti vertimai į lenkų kalbą. Svarbiausias visų vyskupų ir vyskupijų administratorių raštuose pateiktas argumentas, kad jie be popiežiaus žinios negali kanoniškai atlikti veiksmų, susijusių su vienuolynų uždarymu ar kitais dalykais. Popiežius turėtų jiems suteikti jurisdikciją vienuolynų reikalu. Vyskupijų hierarchų raštai pateko į Lenkijos Karalystės vidaus ir dvasinių reikalų vyriausybę komisiją. Daug kuo jų likimą lėmė šios Komisijos vyriausiojo (generalinio) direktoriaus kunigaikščio Vladimiro Čerkaskio nuomonė.

Seinų vysk. K.I.Lubenski pridėta lydraštyje nurodė, kad siunčia savo prašymo originalą lotynų kalba ir prideda vertimą lenkų kalba. Vyskupas prašo Lenkijos Karalystės vidaus ir dvasinių reikalų vyriausybę komisiją šį prašymą nusiųsti į Romą³. Prašymo pradžioje pažymi, kad jis stengėsi pagal visus reikalavimus rūpintis Seinų vyskupijos vienuoliais. Toliau nurodo 1864 m. spalio 27/lapkričio 8 d. imperatoriaus įsako neigiamą poveikį Lenkijos Karalystės vienuolynams ir apibūdina susidariusią

² Krikščionybės Lietuvoje istorija. Sudarytojas V.Ališauskas, Vilnius, 2006, p. 274.

* Čia ir kitur datos pateikiamos taip, kaip jos užrašytos dokumentuose.

³ Vysk. K.I.Lubenskiego raštas Lenkijos Karalystės vidaus ir dvasinių reikalų vyriausybinei komisijai, Nr.185, 1865 01 29, - AGAD, CWW, Nr. 227, L 243.

naują vienuolynų padėti Seinų vyskupijoje vykdant imperatoriaus įsaką. Pažymi, kad Seinų vyskupijoje palikti tik du etatiniai vyrų vienuolynai: Marijampolės marijonų ir Lomžos kapucinų. Kiti vienuolynai palikti laikinai veikti arba visai uždaryti. Vyskupas atvirai ir tiesiai apibūdina, kokius neigiamus padarinius sielovadai ir kitiems dalykams turi vienuolynų uždarymas. Seinų vyskupijoje buvo tik vienas moterų vienuolynas Lomžoje, jis paliktas prie nuolatos veikiančiųjų ir dėl to patyrė mažiau permaių. Vyskupas K.I.Lubenskis konstatuoja, kad po visų civilinės valdžios veiksmų už vienuolių gyvenimą Seinų vyskupijoje turi atsakyti vyskupas. Tokiais veiksmais pažeidžiama vienuolių egzempcijos privilegija. Kadangi kitos išeities nėra, tad, pasitaręs su vienuolynų vyresniaisiais bei kitais asmenimis, vyskupas ir kreipiasi į Šventąjį Tėvą, kad jam būtų suteikta egzempcijos privilegija Seinų vyskupijoje ir duotas leidimas sėkmingai sutvarkyti vienuolių gyvenimą: „tiek dvasinį, tiek žemišką vienuolių turtą sergėti, tiek pasauliečių dvasininkų tarnystę pakeisti vienuolių paliktose bažnyčiose, tiek perimti jų pastatų valdymą, kad tarnautų Bažnyčios naudai ir kad neleistų nusavinti savųjų turtų“.

Savo atsakyme Vidaus ir dvasinių reikalų vyriausybės komisijos vyriausiasis direktorius V.Čerkaskis pirmiausia pažymi, kad Seinų vyskupo K.I.Lubenskio rašte esą netinkamų teiginių⁴. Labiausiai užkliuvo vyskupo žodžiai „kiek skausmo man sukėlė“, kurie buvo pasakyti apie 1864 m. spalio 27/lapkričio 8 d. imperatoriaus įsaką dėl vienuolynų Lenkijos Karalystėje. Valdžios pareigūnams nepatiko vyskupo teiginiai, kad imperatoriaus įsakas prieštarauja „katalikų teisei“, nepadedą vienuolio pašaukimui, naudingas tik valdžiai ir turės liūdnų padarinių⁵.

Anot V.Čerkaskio, valdžia savo veiksmais siekė sutvarkyti vienuolių gyvenimą taip, kad jie atliktų savo luomui būdingas pareigas, sutvarkytų buitį, griežtai laikytųsi vienuolinio gyvenimo taisyklių. Visos šios priemonės jokių būdu „nežalingos vienuolio pašaukimui“ ir todėl jos negali būti pretekstas kokioms nors liūdnoms išvadoms. Toliau V.Čerkaskis pažymėjo, kad vyskupas, įsigilinęs į reikalo esmę, išbrauks minėtus teiginius ir lengvai ras kitokių pasakymų⁶.

Vysk. K.I.Lubenskis savo rašte prašė leidimo suderinti su Šventuoju Sostu vienuolynų turto nusavinimą. Į tai V.Čerkaskis atsakė, kad visas

⁴ Kunigaikščio V.Čerkaskio raštas Seinų vysk. K.I.Lubenskiui, Nr. 1051/4216, 1865 02 2/14, - Ten pat, 1. 277. Raštas rašytas rusų ir lenkų kalbomis.

⁵ Ten pat, 1. 278.

⁶ Ten pat.

vienuolynų turtas pagal caro įsaką perduotas valstybės išdo valdymui. Todėl kokio nors papildomo suderinimo nereikia ir vyskupui nėra reikalo prašyti Šventojo Sosto leidimo⁷.

Savo atsakymo pabaigoje V.Čerkaskis tiesiai pasako, - kadangi vyskupas K.I.Lubenskis turės atsiųsti kitą raštą, todėl turimas raštas nebus išsiųstas adresatui. Nepamirštama priminti, kad siųsdamas naują raštą vyskupas laikytųsi formalumų. Originalas, kopija ir vertimas turi būti patvirtinti (pasirašyti) ir uždėtas antspaudas⁸.

Perskaičius visą Lenkijos Karalystės vidaus ir dvasinių reikalų vyriausybės komisijos vyriausiojo direktoriaus V.Čerkaskio atsakymą Seinų vyskupui K.I.Lubenskiui, galima teigti, kad tai visiškai formalus atsirašinėjimas, reikalingas labiau taktiniais sumetimais. Iš atsakymo neiški valdininkų pozicija: ar vyskupo raštas popiežiui bus išsiųstas, ar nebus. Kita vertus, tiesus atsakymas negalėjo būti duotas vienam vyskupui. Tai galėjo būti padaryta tik įvertinus visus Lenkijos Karalystės vyskupų ir vyskupijų administratorių prašymus popiežiui.

Iš pradžių kunigaikštis V.Čerkaskis Lenkijos Karalystės katalikų hierarchų pranešimuose popiežiui nieko bloga nežvelgė. Viename savo pranešime Lenkijos Karalystės vietininkui Teodorui Bergui jis visus hierarchų reikalavimus suskirstė į šešis punktus ir pateikė išvadą: „Aš manau, kad minėti prašymai neprieštarauja vyriausybės sumanymams (видамъ правительства) [ir] gali būti išsiųsti į Romą“⁹. Tačiau čia pat pridūrė, kad į Romą šiuos prašymus reikėtų siųsti tik tarpininkaujant Lenkijos Karalystės ministrui valstybės sekretoriui¹⁰.

Vadinasi, būtinas aukščiausiojo lygio suderinimas Sankt Peterburge. Šio klausimo svarstymas Sankt Peterburge teko Lenkijos Karalystės reikalų komitetui ir valstybės sekretoriatui, kuriam vadovavo Lenkijos Karalystės ministras valstybės sekretorius. Lenkijos Karalystės reikalų komitetas, įsteigtas 1864 m. sausio mėn., buvo aukščiausiasis patariamasis organas prie Rusijos imperatoriaus atlikti pertvarkymams Lenkijos Karalystėje po 1863 m. sukilimo. Komiteto posėdžiams pirmininkaudavo pats imperatorius, o jam asmeniškai nedalyvaujant - Ministrų komiteto pirmininkas Pavelas Gagarinas. Nariai buvo Jo Imperatoriškosios Didenybės asmeninės

⁷ Ten pat, 1. 279.

⁸ Ten pat, 1. 280.

⁹ Kunigaikščio V.Cerkaskio pranešimas Lenkijos Karalystės vietininkui T.Bergui, Nr. 206/841, 1865 01 11/23, - Ten pat, CWW, Nr. 51, 1. 5.

¹⁰ Ten pat, 1. 6.

kanceliarijas II skyriaus viršininkas Viktoras Paninas, Valstybės tarybos Ekonomikos departamento pirmininkas Konstantinas Čevkinas, užsienio reikalų ministras Piotras Valujevas, valstybės turtų ministras Aleksandras Zelionys (Зелёный) ir Valstybės tarybos narys, valstybės sekretorius Lenkijos Karalystės reikalams Nikolajus Miliutinas. Lenkijos Karalystės ministru valstybės sekretoriumi tuo metu buvo Valerijonas Platonovas (1809-1893), kurį savo atsiminimuose grafas Dmitrijus Miliutinas taip apibūdino: „Nors ir rusas pagal pavardę, bet vedęs lenkę, buvo prisisunkęs lenkų dvasios (пропитан был польским духом).“¹¹ Tačiau svarstomu klausimu V.Platonovo „lenkiška dvasia“ neturėjo jokios įtakos.

Iš vėlesnio Sankt Peterburgo ir Varšuvos valdininkų susirašinėjimo gerai matyti, kokios aplinkybės ir priežastys lėmė, kad Lenkijos Karalystės vyskupų ir vyskupijų administratorių prašymai popiežiui nebuvo išsiųsti.

Lenkijos Karalystės vietininkas Teodoras Bergas 1865 m. sausio 13/25 d, kreipėsi į Lenkijos Karalystės ministrą valstybės sekretorių V.Platonovą, kad būtų paaiškinta, ką daryti su Lenkijos Karalystės vyskupų prašymais popiežiui dėl vyriausybės priimtų nutarimų vienuolynų atžvilgiu. Imperatoriaus pavedimu klausimą svarstė Lenkijos Karalystės reikalų komitetas; dalyvavo ir kunigaikštis Aleksandras Gorčakovas¹².

Svarstymo metu valstybės vicekancleris pareiškė, - kol bus priimtas galutinis sprendimas, reikia išsiaiškinti, „kokiais reikalais gali būti leidžiami panašūs prašymai ir kokiais [reikalais] nereikėtų leisti vyskupams kreiptis į Apaštalo Sostą, būtinai reikia turėti visus duomenis apie anksčiau buvusius panašaus pobūdžio atvejus“¹³. Imperatorius 1865 m. sausio 26/vasario 7 d. patvirtino, kad, surinkus tokius duomenis ir suderinus su vidaus reikalų ministru bei Lenkijos Karalystės ministru valstybės sekretoriumi, pateikti vicekancleriui bendrą nuomonę galutiniam šio klausimo svarstymui Lenkijos Karalystės reikalų komitete¹⁴. T.Bergas ant gauto Lenkijos Karalystės ministro valstybės sekretoriaus V.Platonovo rašto užrašė rezoliuciją: „Kunigaikščiui Čerkaskiui, pranešimui ir vykdymui“¹⁵.

Kunigaikštis V.Čerkaskis parengė aplinkraščio projektą, kuris Lenkijos Karalystės vietininko T.Bergo vardu turėjo būti išsiuntinėtas vyskupams ir

¹¹ Д.А.Милютин, Воспоминания 1863-1864, Москва, 2003, p. 474.

¹² Lenkijos Karalystės ministro valstybės sekretoriaus V.Platonovo slapto raštas Lenkijos Karalystės vietininkui T.Bergui. Nr. 498.1865 01 27/02 08, *ten pat*, 1. 55.

¹³ Ten pat, 1. 62.

¹⁴ Ten pat, 1. 63, 66-67.

¹⁵ Ten pat, 1.54.

gubernatoriams¹⁶. Čia pakartojamas V.Platonovo rašte nurodytas sprendimas dėl Lenkijos Karalystės vyskupų prašymų popiežiui Pijui IX vienuolynų uždarymo reikalui. Toliau V.Čerkaskis rašo, kad Lenkijos Karalystės vietininkas, vadovaudamasis imperatoriaus suteiktais įgaliojimais, įsako: „Paskelbti visiems [Lenkijos] Karalystės katalikų vyskupams ir vyskupijų administratoriams, kad priimtų ir paskelbtų imperatoriaus įsakų bei paliepimų Karalystėje niekas negali svarstyti, o turi būti vykdomi visų Jo Imperatoriškosios Didenybės valdinių nepriekaištingai ir neatidėliotinai“¹⁷. Toliau nurodoma, kad vyskupai ir vyskupijų administratoriai negali skelbti jokių aplinkraščių ir ganytojiškų raštų be išankstinio suderinimo su Vidaus ir dvasinių reikalų vyriausybine komisija¹⁸. Lenkijos Karalystės vietininkas T.Bergas patvirtino kunigaikščio V.Čerkaskio atsiųstą aplinkraščio projektą užrašydamas „sutinku“¹⁹. Vadinas, šie griežti nurodymai turėjo pasiekti visus Lenkijos Karalystės hierarchus, taip pat ir Seinų vyskupą K.J.Lubenski.

Lenkijos Karalystės vyskupų ir vyskupijų administratorių prašymų popiežiui Pijui IX likimas buvo išspręstas Sankt Peterburge. Tam prireikė beveik pusmečio. Vykdydami imperatoriaus 1865 m. sausio 26/vasario 7 d. nurodymą, trys aukšti pareigūnai (A.Gorčakovas, P.Valujevas ir V.Platonovas) parengė pažymą apie galimybę pasiųsti vyskupų prašymus popiežiui²⁰. Šią pažymą svarstė Lenkijos Karalystės reikalų komitetas; dalyvavo ir valstybės vicekancleris, ir Rusijos Stačiatikių Bažnyčios aukščiausiasis valstybės pareigūnas - Švenčiausiojo Sinodo oberprokuroras²¹.

Komiteto svarstytoje pažymoje pirmiausia konstatuojama, kad Lenkijos Karalystės vyskupai prašo popiežių duoti tokius nurodymus, kurie tiesiogiai susiję su Rusijos imperatoriaus Aleksandro II 1864 m. spalio 27/lapkričio 8 d. įsaku dėl vienuolynų: „Vargu ar galima tikėtis, kad Romos Dvaras (Римскш Дворъ) sutiktų pritarti prašymams, veikiau reikia spėti, kad šie prašymai būtų pretekstas kokiems nors protestams prieš mūsų [Rusijos] vyriausybės priimtas priemones“²². Toliau sakoma, kad nors „Romos Dvaras“ vyskupų prašymus patenkintų, bet ir tokiu atveju, Lenkijos

¹⁶ Kunigaikščio V.Čerkaskio pranešimas Lenkijos Karalystės vietininkui T.Bergui, Nr. 42, 1865 02 02/14, - Ten pat, 1. 68-82.

¹⁷ Ten pat, 1. 76.

¹⁸ Ten pat, 1. 77.

¹⁹ Ten pat, 1. 68.

²⁰ Lenkijos Karalystės ministro valstybės sekretoriaus V.Platonovo slapto raštas Lenkijos Karalystės vietininkui T.Bergui, Nr. 581, 1865 08 11/23, - Ten pat, 1. 87-88.

²¹ Ten pat, 1. 88.

²² Ten pat.

Karalystės reikalų komiteto nuomone, vis tiek negalima jų siųsti Apaštalo Sostui. Kadangi nurodymai, dėl kurių vyskupai prašo popiežiaus leidimo vykdyti, jau patvirtinti Rusijos imperatoriaus, tai jų vykdymas „negali būti pavestas niekieno svarstymui ir patvirtinimui“²³.

Tame pačiame Lenkijos Karalystės reikalų komiteto posėdyje buvo svarstomas pažymoje aptartas klausimas dėl vienuolių sekuliarizacijos. Vyskupai popiežių prašė, kad jiems būtų suteikti įgaliojimai atleisti vienuolius nuo įžadų ir juos priskirti prie diecezinių kunigų. Komitetas pripažino, kad tai yra visiškai Katalikų Bažnyčios vidaus reikalas. Vyriausybė į šių reikalų sprendimą negali kištis, tuo reikalu būtų galima kreiptis į Romą²⁴. Tačiau toliau visai pagrįstai abejojama, kad popiežius galėtų suteikti prašomus įgaliojimus Lenkijos Karalystės vyskupams, nes pagal Katalikų Bažnyčios teisę atleidimas nuo vienuolinių įžadų priklauso Apaštalo Sosto kompetencijai ir niekada ši teisė neduodama vyskupams²⁵. Konstatavus šias aplinkybes ir tai, kad vyskupai įgaliojimų atleisti vienuolius nuo įžadų prašė kaip bendros priemonės, kylančios iš 1864 m. spalio 27/lapkričio 8 d. įsako dėl vienuolynų, Lenkijos Karalystės reikalų komitetas nusprendė, kad dabar nepatogu ir nėra reikalo siųsti prašymų šiuo klausimu į Romą²⁶. Be to, komitetas pabrėžė, kad Lenkijos Karalystės vyskupai ir vyskupijų administratoriai gali kreiptis su ypatingu prašymu į Apaštalo Sostą dėl kiekvieno vienuolio atleidimo nuo įžadų ir paskyrimo dieceziniais kunigais, kaip tai buvo daroma anksčiau²⁷.

Lenkijos Karalystės reikalų komitetas šiuos savo samprotavimus pateikė imperatoriaus nuožiūrai. Jo Imperatoriškoji Didenybė 1865 m. rugpjūčio 4/16 d. patvirtino, kad Lenkijos Karalystės vyskupų ir vyskupijų administratorių prašymų popiežiui dėl vienuolynų „negalima siųsti Romos Dvarui“ (не подлежат отправленш къ Римскому Двору)²⁸.

Reikia pasakyti, kad Lenkijos Karalystės vietininkas T.Bergas 1865 m. sausio 13/25 d. ir kovo 21/balandžio 3 d. ne visus prašymus buvo pasiuntęs į Sankt Peterburgą svarstymui. Nutarime nesiųsti prašymų popiežiui išvardyti tik penki vyskupai ir vyskupijų administratoriai: Varšuvos arkivyskupijos administratorius vyskupas nominatas Povilas Rzewuskis, Płocko

²³ Ten pat, 1. 89.

²⁴ Ten pat.

²⁵ Ten pat, 1. 90.

²⁶ Ten pat.

²⁷ Ten pat.

²⁸ Ten pat, 1. 91

vyskupas Vincentas Choścakas Popieiiis, Kelcų-Krokuvos vyskupijos administratorius Motiejus Majerczakas, Sandomiežo vyskupas Juzefas Juszyńskis, Kujavijos-Kališo vyskupas M.J.Marszewskis²⁹. Nutarime neminimi: Palenkės vyskupas Benjaminas Szymańskis, Liublino vyskupijos administratorius Kazimieras Sosnowskis ir Seinų vyskupas K.I.Lubenskiis. Tačiau tai nieko nereiškia, nes ir šių trijų hierarchų prašymai popiežiui nebuvo išsiųsti.

1865 m. rugpjūčio 14/26 d. T.Bergas užrašė rezoliuciją: „Perduota kunigaikščiui Čerkaskiui slaptam saugojimui bylose“³⁰. Taip Lenkijos Karalystės vyskupų ir vyskupijų administratorių prašymų popiežiui Pijui IX likimas buvo galutinai išspręstas.

Baigiant galima akcentuoti vieną mintį. Rusijos valdžios atstovai nieko bloga neižiūrėjo vyskupų prašymuose, kad popiežius suteiktų vienokius ar kitokius įgaliojimus dėl vienuolynų uždarymo ir vienuolių likimo. Tačiau tuo laiku Apaštalo Sostas griežtai stėjo prieš Rusijos imperijos vyriausybės vykdomą politiką Katalikų Bažnyčios atžvilgiu, todėl valdžia ir nesitikėjo, kad popiežius suteiks tokius įgaliojimus Lenkijos Karalystės vyskupsams. Žinoma, čia mūsų aptartieji įvykiai dėl vienuolynų uždarymo yra tik nedidelis Rusijos ir Apaštalo Sosto santykių epizodas. Tie santykiaiėjo blogėjimo linkme ir baigėsi jų nutraukimu. Susidariusią situaciją gana taikliai apibūdino A.Kornilovas, kuris jau 1915 m. rašė: „Si reforma [Katalikų Bažnyčios pertvarkymai Lenkijos Karalystėje po 1863 m. sukilimo] pasireiškė daugumos vienuolynų (moterų ir vyrų) uždarymu, bažnytinių turtų sekuliarizavimu ir dvasininkų prilyginimu tiems asmenims, kuriems buvo mokamas atlyginimas. Nepaisant to, dvasininkai ir asmeniškai buvo persekiojami karinės administracinės valdžios už dalyvavimą maište; dauguma vyskupų ir prelatų tuo metu buvo tremtyje Rusijos vidaus gubernijose. Visa tai vyriausybės priemonėms teikė kampanijos prieš katalikybę Lenkijoje bruožų, buvo lydimas beprasmiškų, bet iš esmės natūralių gandų apie ketinimus sunaikinti katalikų tikėjimą Lenkijoje, tapo popiežiaus Pijaus IX energingų pasisakymų priežastimi prieš Rusiją ir Miliutino reikalavimu (1866 m.) baigėsi konkordato su Vatikanu nutraukimu“³¹.

Skelbiama vysk. KJ.Lubensio prašymo popiežiui Pijui IX lotyniško rankraščio faksimilė - kompiuterinis perrašas ir vertimas į lietuvių kalbą. Vertė Irena Katilienė.

²⁹ Ten pat.

³⁰ Ten pat, 1. 87.

³¹ А.Корнилов, Русская политика в Польше со времени разделов до начала XX века, Петроград, 1915, p. 76.

Sanctissimo Domino Domino

Pio IX

*Divina Providentia Sacrosanctae Romanae et
Universalis Ecclesiae*

Pontifici Maximo
Romani

Beatissime Pater

*Inter munera a Beatitudine Vestra
mihi demandata, a primordiis episcopatus mei sane nihil
tractandum duxi, quidquid ad profectum spirituum
institutorum religiosorum, intra fines diocesis meae situm
conferre poterat et quamvis quaedam illorum vi privile-
gii exemptionis jurisdictioni meae subtrahita inveniantur,
minime tamen illa repulsi abeunda paternae dilectioni
meae et pastoralis sollicitudini, quibus invitantibus etsi me-
cum Apostolo graecis et barbaris, sapientibus et insi-
pientibus,*

presentibus debitorem agnoscam, imprimis tamen deo-
 ctum meo sentio pusillo illi gregi, quem Patri coelesti
 complacuit in sortem suam vocare. Cum vero diligen-
 tissime incumbor in prospiciendo et disquirendo
 quo meliori modo sancita Sacrorum Canonum et Con-
 stitutionum Apostolicarum de vita et moribus Reli-
 giosorum pro modulo meo urgerem, et quidquid ab eis
 humana fragilitate, temporumque injuria, recessum
 erat ad pristinum eorum tramitem accuratissime re-
 digerem et instaurarem, nihilque mihi adeo exoptatum
 esset, quam videre cunctis mandari saluberrimas et
 las sanctiones, quibus vita regularis refloueret et fruc-
 tificaret, faule. Beatitude Vestra perspicuum habe-
 bit quanto me dolore affecit decretum Augustissi-
 ma Auctoritate Caesaris et Regiae Majestatis sub die
 27. Octobris
 8. Novembris anni proxime elapsi prolatum, circa mo-
 nasteria catholica in Regno Poloniae, quo varia a
 Sacre Canonice prorsus aliena et liberali religiosae
 vocationis disciplinaeque adversa statuuntur sanianturq

N

Hi nempe praefati duxerit et subsequentium dispositio-
num in diocesi Sigeniensi seu Augustonensi, monasteria viri-
rum sequentem variam sortem experta sunt: 1^a quaedam,
in statu, ut ajunt posita, et ut perpetuo duratura ducen-
tur, 2^a alius extra statum reuocatis, non nisi ad tempus da-
tum est retinere disciplinam regularem, quae 3^a de caste-
ris us nunc exulare coacta est:

Primi generis existunt duo monasteria, videlicet:

- 1° Unum ordinis Beatissimae Virginis Mariae Immacu-
latae in oppido Maryampol, cujus religiosi Patres, Ma-
riani vulgo dicti, ibidem in amplissima parrocchia curam
animarum euerant: modo numerus regularium hujus con-
ventus insigniter creuit, clausis quippe omnibus mo-
nasteriis quae existerent in aliis Regni diocesis, omnes
hanc religionem profitentes huc translati sunt. —
- 2° alterum fratrum minorum ordinis S. Francisci Capuini-
corum in oppido Lomzia, quod pariter numerosius
creuit: ceterum quod patres fratresque ejusdem ordinis
de conventu Rublinensi clauso huc adducti sunt.

Secundi

Secundi generis tria sunt sequentia:

1. *Fratrium ordinis S. Francisci de observantia in oppido Tykocin.*
2. *Fratrium minorum ordinis S. Francisci strictioris observantiae in pago Smolany.*
3. *Fratrium ordinis B. V. M. Immaculatae vulgo Marianorum in pago Mirosław, a quibus etiam cura animarum in parochia hujus loci sal amplā huiusque geritur.*

Tertii denique generis duo dantur sequentia:

1. *Fratrium ordinis S. Francisci conventualium in oppido Stanisław.*
2. *Fratrium ordinis B. V. Mariae de monte Carmelo discalceatorum in pago Masov.*

quorum quodlibet tribus quatuorve religionis usilum praestabat, modo singulis utrobique peragendi cultus divini gratia remanentibus, caeteri aliorum in monasteria abacti sunt.

Tandem his proorsus similem sortem subit

Domus.

domus Congregationis Missionis P. Vincentii a Paulo in oppido Tyskocin, cujus presbyteri praeter curam animarum exercitam in amplissima parrocchia uni duorum seminariorum hujus discessos olim praeclaro utilissimosque fructus ferenti praerant. Quod tamen seminarium hisce novissimis temporibus cum propter incommota quae ex perturbationibus publicis oritura pertimescebantur, ante caplam a me possessionem episcopatus, suspensum esset a Perillustri Vicario Capitulari et ob gravissimas moramque non ferentes occupationes meas hucusque restitui nequivit, hinc domus dicta tres solum presbyteros numerabat quorum duobus ad gerendam curam animarum relictis superior Loriciam missus est.

Monasterium virginum Deo sacratarum, cum unicum esset in diocesi mea ordinis videlicet: S. Benedicti in oppido Lomica situm, subpelumque meae juris dictum, cui periculum duraturum in statu positum est, et nullo minore existeret innovationem quoad disciplinam subit.

Præfatis vero legibus civilibus impedita auctoritate

ritale praclatorum regularium, subtrahitis omnibus con-
 ventuum bonis temporalibus, in compensationem vero assi-
 gnatis annuis pensionibus, locorum Ordinariis injungitur
 administratio ac regimen tam quoad spiritualia quam
 temporalia, ipsisque imponitur onus reddendi de his
 omnibus rationem. — Quae ita cum regularium privile-
 gio exemptionis minime conciliantur, negligi tamen
 omittire absque notabili, imo gravissimo institutorum
 religiosorum detrimento nequeunt. Perpendis mas rei-
 tatis incommotis, collatisque consiliis cum omnibus
 religiosarum familiarum quos obvios habui praclatis
 aliisque cum viris doctrina theologica et canonibus
 peritis, necessarium esse duxi ad Beatitudinem Vestram
 recurrere ut humillime ad pedes Ipsius pro relictis
 praemissis expositis, supplicium Benignitate Apostolica
 quatenus consideratis luctuosissimis circumstantiis signetur
 mihi etiam in gaudentes privilegio exemptionis,
 intra ambitum episcopatus Synensis, auctoritatem
 conflore, neque munire erga ipsos jurisdictione
 Delegati Sanctae Sedis Apostolicae facultatibus
 que

que quibus ut talem institutum esse oportere digno
 sci, ^{terre} ad vitam monasticam efficaciter instaurandam, bonoque
 spirituali ac temporali religiosorum invigilandum, tum
 ad substituendum ministerium cleri secularis in Ecclesia
 a regularibus destrictis, tum ad ~~capitulum~~ ^{capitulum} possessionum
 ipsorum aedificationum ut interserviant usui ecclesiasticis
 necnon ad assensuendum alienationi suorum bonorum.

Ne vero impedita praelatorum regularium
 auctoritate instituta religiosa totaliter pressum cum ma-
 ximo Ecclesiae detrimento eant, rite examinatis coram
 Domino cunctis examinandis, imprimis vero attentis Lu-
 ris Canonice dispositione ut episcopi quasam negotia
 reservata Sanctae Sedis Apostolicae propter difficultem
 recursum, pro bono Ecclesiae, tanquam Delegati ejusdem
 Sanctae Sedis exequantur. Avertendorum malorum peri-
 culorumque gratia, quae morae causare posset, invocato
 auxilio a Patre luminum munus Delegati Sanctae Se-
 dis Apostolicae erga religiosos, non audacter fidenterque
 usurpando, nec superbe et arroganter invadendo, sed inti-
 me, summaque cunctis reverentia erga Bealissimum

Com. Ord. sac. 187. cap. 8. de Regulari

Vestram, Cujus consensu propter temporum
adjuncta legitime praesumentum mihi persuasum ha-
bui, regularibus praedatis non modo assentientibus
sed ut plurimum ultro efflagitantibus, auspiciatis
sum curare. Insuper peratus sum de omnibus et
singulis in hac parte gestis meis coram Domino
Beatitudini Vestrae et Sanctae Sedis Apostolicae
cum eadem reverentia rationum reddere.

in Polonia

In hac ut animarum saluti velae
que monastica profectui conferant praecipuis praeste-
tor attentione Sanititatis Vestrae quam inter
oscula pedum Ejus humillime caposco.

Sejnis
die 25. Januarii
1865. 19.

humillimus servus et filius devotissimus

+ Constantius-Henricus
Episcopus Sejnenensis

II [244] Sanctissimo Domino Domino Pio IX Divina Providentia Sacrosanctae Romanae et Universalis Ecclesiae Pontifici Maximo Romam³².

II [245] Beatissime Pater

Inter munera a Beatitudine Vestra mihi demandata, a primordiis episcopatus mei sane nihil praeter mittendum duxi, quidquid ad profectum spirituales institutorum religiosorum, intra fines dioeceseos meae sitorum conferre poterat et quamvis quaedam illorum vi privilegii exemptionis jurisdictioni meae subtracta inveniantur, minime tamen illa reputari aliena paternae dilectioni meae et pastorali solitudini quibus incitantibus etsi me cum Apostolo graecis et barbaris, sapientibus et insipientibus II [246] pientibus debitorem agnoscam, imprimis tamen devinctum me sentio pusillo illi gregi, quem Patri coelesti complacuit in sortem suam vocare. Cum vero diligentissime incumberem in perpendendo et disquirendo quo meliori modo sancita Sacrorum Canonum et Constitutionum Apostolicarum de vita et moribus Religiosorum pro modulo meo urgerem, et quidquid ab eis humana fragilitate, temporumque injuria, recessum erat ad pristinum eorum tramitem accuratissime redigerem et instaurarem, nihilque mihi adeo exoptatum esset, quam videre executioni mandari saluberrimas illas sanctiones, quibus vita regularis refloresceret et fructificaret, facile. Beatitudo Vestra perspectum habebit quanto me dolore affecerit decretum Augustissima Auctoritate Cesareae et Regiae Majestatis, sub die 27 Octobris/ 8 Novembris anni proxime elapsi prolatum, circa monasteria catholica in Regno Poloniae, quo varia a Jure Canonico prorsus aliena et libertati religiosae vocationis disciplineque adversa statuantur saniunturque Vi II [247] Vi nempe praefati decreti et subsequendum dispositionum in dioecesi Sejnensi seu Augustoviensi, monasteria virorum sequentem variam sortem experta sunt: 1. quaedam, in statu ut ajunt posita, et ut perpetuo duratura declarantur, 2° aliis extra statum recensitis, nonnisi ad tempus datum est retinere disciplinam regularem, quae 3° de caeteris [et] nunc exulare coacta est.

Primi generis existunt duo monasteria videlicet: 1° Unum ordinis Beatissimae Virginis Mariae Immaculae in oppido Maryampol, cujus religiosi Patres, Mariani vulgo dicti, ibidem in amplissima paroecia curam

³² Vokas. Adresas užrašytas ant voko. Archyvinėje byloje vysk. K.I.Lubenskio raštas įdėtas voke.

animarum exercent: modo numerus regularium hujus conventus insigniter auctus est, clausis quippe omnibus monasteriis quae existebant in aliis Regni dioecesibus, omnes hanc religionem profitentes³³ huc translati sunt.

2° alterum fratrum minorum ordinis S.Francisci Capucinorum in oppido Łomża, quod pariter numerosius erasit exinde quod patres fratresque ejusdem ordinis de conventu Lublinensi clauso huc adducti sunt. Secundi II [248]

Secundi generis tria sunt sequentia:

1. Fratrum ordinis S.Francisci de observantia in oppido Tykocin.

2. Fratrum minorum ordinis S.Francisci strictioris observantiae in pago Smolany.

3. Fratrum ordinis B.V.M. Immaculatae vulgo Marianorum in pago Mirosław, a quibus etiam cura animarum in paroecia hujus loci sat ampla hucusque geritur.

Tertii denique generis duo dantur sequentia:

1. Fratrum ordinis S.Francisci conventualium in oppido Stawiski.

2° Fratrum ordinis B.V. Mariae de monte Carmelo discalceatorum in pago Wąsosz,

quorum quodlibet tribus quatuor re religiosis asilum praestabat, modo singulis utrobique peragendi cultus divini gratia remanentibus, caeteri aliorum in monasteria abacti sunt.

Tandem his prorsus similem sortem subiit domus II [249] domus Congregationis Missionis S.Vincenti a Paulo in oppido Tykocin, cujus presbyteri praeter curam animarum exercitam in amplissima paroecia uni duorum seminariorum hujus dioeceseos olim praeclaro utilissimosque fructus ferenti praeerant. Quod tamen Seminarium hisce novissimis temporibus cum propter incommoda quae ex perturbationibus publicis oritura pertimescebantur, ante captam a me possessionem episcopatus, suspensum esset a Perillustri Vicario Capitulari et ob gravissimas moramque non ferentes occupationes meas hucusque restitui nequirit, hinc domus dicta tres solum presbyteros numerabat quorum duobus ad gerendam curam animarum relictis superior Loviciam missus est.

Monasterium virginum Deo sacratarum, cum unicum esset in dioecesi mea ordinis videlicet: S.Benedicti in oppido Łomża situm, subjectumque meae jurisdictioni, ceu perpetuo duraturum in statu positum est, et multo minorem exinde innovationem quoad disciplinam subiit.

³³ Originale *profitintes*.

Praefatis vero legibus civilibus impedita auctoritate i! [250] ritate praelatorum regularium, subtractis omnibus conventuum bonis temporalibus, in compensationem vero assignatis annuis pensionibus, locorum Ordinariis injungitur administratio ac regimen tam quoad spiritualia quam temporalia, ipsisque imponitur onus reddendi de his omnibus rationem. Quae etsi cum regularium privilegio exemptionis minime concilientur, negligi tamen omittive absque notabili, imo gravissimo institutorum religiosorum detrimento nequeunt. Perpensis mox recitatis incommodis, collatisque consiliis cum omnibus religiosarum familiarum quos obvios habui praelatis aliisque cum viris doctrina theologica et canonibus peritis, necessarium esse duxi ad Beatitudinem Vestram recurrere ut humillime ad pedes Ipsius provolutus praemissis expositis, supplicem Benignitati Apostolicae quatenus consideratis luctuosissimis circumstantiis dignetur mihi etiam in gaudentes privilegio exemptionis, intra ambitum episcopatus Sejnensis, auctoritatem conferre, meque munire erga ipsos jurisdictione Delegati Sancti Sedis Apostolicae, facultatibusque II [252] que quibus ut talem me instructum esse oportere dignoscet, tum³⁴ ad vitam monasticam efficaciter instaurandam, bonoque spirituali ac temporali religiosorum invigilandum, tum ad substituendum ministerium cleri saecularis in Ecclesiis a regularibus derelictis, tum ad capiendam possessionem ipsorum aedificiorum ut inserviant usui ecclesiastico nec non ad assentiendum alienationi suorum bonorum.

Ne vero impedita praelatorum regularium auctoritate instituta religiosa totaliter pessum cum maximo Ecclesiae detrimento eant, rite examinatis coram Domino cunctis examinandis, imprimis vero attenta Juyis Canonici dispositione ut episcopi quadam negotia reservata Sanctae Sedis Apostolicae propter difficilem recursum, pro bono Ecclesiae, tanquam Delegati ejusdem Sanctae Sedis exequantur* *, avertendorum malorum periculorumque gratia, quae mora causare posset invocato auxilio a Patre luminum munus Delegati Sanctae Sedis Apostolicae erga religiosos, non audacter fidenterque usurpando, nec superbe et arroganter invadendo, sed intima summaque mentis reverentia erga Beatitudinem V. II [252] Vestram, Cujus consensum propter temporum adjuncta legitime praesumendum mihi persuasum habui, regularibus praelatis non modo assentientibus sed ut plurimum ultro efflagitantibus, auspicatus sum exercere. Quocirca para-

³⁴ Žodis parašytas virš eilutės.

* Con. Trid. Sess. XXV. cap. 8 de Regular.

tus sum de omnibus et singulis in hac parte gestis meis coram Domino Beatitudini Vestrae et Sanctae Sedis Apostolicae cum eadem reverentia rationem reddere.

Quae ut animarum saluti vitaeque monasticae profectui conferant praepriis praestolor a benedictione Sanctitatis Vestrae quam inter oscula pedum Ejus humillime exposco.

In Polonia

Sejnis

Die 25 Januarii

1865 A-D.

Humillimus servus et filius devotissimus

†Constantius-Irenaeus

Ep[isco]pus Sejnensis (*parašas*)

VERTIMAS

Švenčiausiajam Tėvui Pijui IX dieviškąja Apvaizda Romos ir visos Švenčiausiosios [Katalikų] Bažnyčios vyriausiajam pontifikui į Romą

Šventasis Tėve,

tarp pareigų, Jūsų Šventenybės man pavestų, nuo pat mano vyskupavimo pradžios tikrai nepadariau nieko, išskyrus tai, kas galėtų vienuolinių institucijų, mano diecezijos ribose esančių, dvasinei gerovei pasitarnauti, net ir tų, kurios atskyrimo [*exemptionis*] privilegijos galia iš mano jurisdikcijos paimtos, bent jau nelaikau svetimomis mano tėviškai meilei ir ganytojiškam rūpesčiui, dėl kurių palaikymo nors ir su apaštalu graikams ir barbarams, išmintingiems ir neišmintingiems, skolininku prisipažįstu, tačiau pirmiausia jaučiu, kad esu atsidavęs tai kaimenės mažumai, kurią dangiškajam Tėvui patiko į savo tarnybą pašaukti. Kuo uoliausiai stengiausi pasverti ir atrasti, kaip kuo geriau šventųjų kanonų ir apaštališkųjų konstitucijų nuostatas dėl vienuolių gyvenimo ir papročių savo ruožtu išsaugoti ir kaip nors tai, kas nuo jų dėl žmogiško laikinumo, laikų nepastovumo buvo atsitolinę, kuo tiksliau į ankstesnį kelią siekiau sugrąžinti ir atstatyti, tad nieko daugiau netroškau, tik matyti tas nuostatas geriausiai išlaikytas ir kad jų laikomasi, per kurias vienuolių gyvenimas iš naujo suklestėtų ir duotų vaisių, tad lengvai Jūsų Šventenybė supras, kiek skausmo man sukėlė praėjusių metų spalio 27-os/ lapkričio 8-os

vyriausiosios imperatoriškosios galios ir karališkosios didenybės sprendimas dėl katalikų vienuolynų Lenkijos Karalystėje, kuriuo įvairios, kanonų teisei ir vienuolių laisvei bei pašaukimui ir disciplinai svetimos, nepalankios nuostatos įtvirtinamos, primetamos minėto sprendimo ir kitų potvarkių galia Seinų, arba Augustavo, diecezijoje vyrų vienuolynai patyrė tokią skirstymo tvarką:

1) kai kurie pripažinti etatiniais (įstatymiškais) ir paskelbti veiksiančiais visą laiką; 2) kitiems, paliktiems be šio statuso, laikinai leista laikytis vienuoliškos disciplinos, kuri 3) iš kitų [vienuolynų] dabar prievarta atimta.

Pirmosios kategorijos egzistuoja du vienuolynai: 1) vienas - Švenčiausios Nekaltai Pradėtosios Mergelės Marijos Marijampolės mieste, kurio vienuoliai tėvai, paprastai vadinami marijonais, ten pat didžiausioje parapijoje rūpinasi sielų ganymu; ką tik šio vienuolyno vienuolių ženkliai padaugėjo, nes uždarius visus vienuolynus, kurie veikė kitose karalystės diecezijose, visi šiai vienuolijai priklausantys čionai buvo perkelti.

2) kitas - Šv. Pranciškaus ordino mažesniųjų brolių kapucinų [vienuolynas] Lomžos mieste, kuris lygiai taip pat tapo gausesnis dėl to, kad to paties ordino tėvai ir broliai iš uždaryto Liublino vienuolyno čionai buvo atsiųsti.

Antrosios kategorijos yra šie: 1) Šv. Pranciškaus ordino brolių observantų Tikocino mieste.

2) Šv. Pranciškaus ordino mažesniųjų brolių griežtesnės observacijos Smalėnų kaime.

3) Švč. Nekaltai Pradėtosios Mergelės Marijos, paprastai marijonų, Miroslovo kaime, kurie ir iki šiol rūpinasi šios vietovės sielomis gana didelėje parapijoje.

Trečiajai kategorijai šie du pateikiami:

1) Šv. Pranciškaus ordino brolių konventualų Staviškių mieste.

2) Švč. Mergelės Marijos iš Karmelio kalno ordino basųjų brolių Vansošo [lenk. *Wąsosz*] kaime,

kurie trims iš keturių vienuolių atstojo prieglobstį, ką tik po vieną ir viename, ir kitame likus teikti dvasinius patarnavimus, kiti jų išsklaidyti po vienuolynus.

Galop panašaus likimo sulaukė ir Šv. Vincento Pauliečio misijos kongregacijos namai Tikocino mieste, kurių kunigai, be rūpinimosi sielomis didžiausioje parapijoje, sykiu vienai iš dviejų šios diecezijos seminarijų vadovavo, kitados puikius ir naudingiausius vaisius teikusiai. Tačiau ši seminarija, dabartiniais laikais būgštaujant, kad dėl viešų neramumų gali kilti rūpesčių, prieš man perimant vyskupo valdžią, kapitulos šviesiausiojo

vikaro buvo suspenduota ir dėl mano sunkiausių ir neatidėliotinų darbų iki šiol negalėjo būti atkurta, šie minėti namai turi tik tris kunigus, kurių dviem likus teikti dvasinius patarnavimus, vyresnysis išsiųstas į Lovičą [lenk. *Łowicz*].

Dievui pasišventusių mergelių vienuolynas, kadangi tik vienintelis buvo mano diecezijoje, būtent Šv. Benedikto regulos, esantis Lomžos mieste, priklausančias mano jurisdikcijai, lyg ir priskirtas nuolatos veikiančiųjų kategorijai, todėl jo disciplina patyrė kur kas mažesnes permainas (atnaujinimą).

Tad minėtais civiliniais įstatymais panaikinus vienuolių vyresniųjų galią, atėmus visas vienuolynų valdas, o mainais paskyrus metines algas vietų ordinarams, ant jų užkraunamas vienuolynų administravimas ir valdžia, tiek dvasinė, tiek pasaulietinė, patiems užkraunama atsakomybės už juos našta. Ir nors tai mažiausiai turi bendro su vienuolių egzempcijos privilegija, tačiau nebaudžiamai apleidus ir palikus padaroma didžiausia žala vienuolijoms. Todėl visa minėta pasvėrus ir pasitarus su visais vienuolių vyresniaisiais, kurie buvo arti, bei kitais vyrais, išmanančiais teologijos ir kanonų mokslus, nutariau, kad būtina yra kreiptis į Jūsų Šventenybę ir nuolankiausiai prie Paties kojų puolęs ir išdėstęs, kas anksčiau pasakytą, melsčiau apaštališkosios malonės, kad šiomis skausmingiausiomis aplinkybėmis man būtų leista pasinaudoti egzempcijos privilegija Seinų vyskupijos ribose ir apginti, vadinasi, mano, kaip apaštališkojo Šventojo Sosto Delegato jurisdikcija tuos pačius, ir leidimais, kuriais man kaip tokiam būtų pripažinta tiek vienuolinį gyvenimą sėkmingiau atnaujinti, tiek dvasinį, tiek žemišką vienuolių turtą sergėti, tiek pasauliečių dvasininkų tarnystę pakeisti vienuolių paliktose bažnyčiose, tiek perimti jų pastatų valdymą, kad tarnautų Bažnyčios naudai ir kad neleistų nusavinti savųjų turtų.

Kad su vienuolių vyresniųjų panaikinimu galutinai nesunykėtų vienuolių institucijos su didžiausiu nuostoliu Bažnyčiai, Viešpaties akivaizdoje tinkamai pasvėręs viską, kas svarstyтина, pirmiausia kanonų teisės potvarkį, kad vyskupai kai kuriuos klausimus, paliktus Šventajam Apaštalų Sostui dėl nelengvo įveikimo, Bažnyčios gerovei, kaip to paties Šventojo Sosto delegatai, išspręstų*, kad užbėgtų už akių blogybėms ir pavojams, kurių atidėliojimą galima pateisinti nekviesta pagalba Šviesybių Tėvui Šventojo Apaštalų Sosto delegato pareiga, vadinasi, vienuolių atžvilgiu pradėjau nedrąsiai ir neryžtingai taikyti, ne išdidžiai ir neakiplėšiškai braudamasis, bet su nuoširdžia ir giliausia pagarba mintyse Jūsų Malonybei, kurio sutikimą, dėl laiko aplinkybių, kaip esu įsitikinęs, teisėtai, turėjau, vienuolių vyresniesiems ne tik pritariant, bet daugiausia savo valia reikalaujant,

pradėjau taikyti. Dėl to esu pasirengęs už visus ir kiekvieną šioje srityje mano veiksmą Viešpaties, Jūsų Malonybės ir Apaštališkojo Šventojo Sosto akivaizdoje su visa pagarba atsiskaityti.

Kad tai prie sielų išganymo ir vienuolinio gyvenimo sėkmės prisidėtų, pirmiausia laukiau Jūsų Šventenybės palaiminimo, kurio meldžiu nuolankiausiai bučiuodamas Jūsų kojas.

Lenkijoje

Seinuose

25-ą sausio

1865 V[iešpaties] M[etais]

Nuolankiausias tarnas ir ištikimiausias sūnus

† Konstantas Irenėjus

Seinų vyskupas (*parašas*)